

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja trikrat na teden, vtorek četrtek in soboto, ter velja po pošti prejemati, za avstro-ogerske dežele ali v Ljubljani s pošiljanjem na dom, za celo leto 10 gold., za pol leta 5 gold., za četrt leta 2 gold. 60 kr. Za tuje dežele za celo leto 12 gold., za pol leta 6 gold., za četrt leta 3 gold. 25 kr., a. v. — Za oznanila se plačuje od četristopne petitvrste 6 kr. če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr. če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska. Vsakokrat se plača štempelj za 30 kr. — Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani na celovski cesti v Tavčarjevi hiši „Hotel Evropa“.

Opravništvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila t. j. administrativne reči, j) v „Narodni tiskarni“ v Tavčarjevi hiši.

Slovenska adresa.

III.

Najvažnejši politični čin kranjskega deželnega zbora je bila njegova federalistična adresa, in to je uzrok, da tudi danes še o tem izpregovorimo.

Stališče „Slovenskega Naroda“ v naših narodno-političnih in slovanskih vprašanjih se je od početka njegovega izhajanja enakomerno razvilo in utrdilo. Mi smo bili zmerom za odločnost v federativno-avstrijskih in občeslovanskih vprašanjih. To smo bili tudi tačas, ko se je „zrelim“ našim politikom dualizem začel dopadati in so v svojem organu že pomalo začenjali računati z njim. Da so se sami svojega počenjanja ustrašili, da jih je slovensko javno mnenje prisililo vračati in vrniti se pod slovansko federalistično zastavo, to je tudi zasluga našega lista, ako se oni, katerim je nekdanj slaba vest bil, še bolj branijo tega izpoznanja. In ta program odločnosti v slovanskih in narodno-slovenskih rečeh, brez obzira na vse in vsako osebo in vsako položje, bode nam ostal edino vodilo tudi na dalje, in to je, če se hoče, ves naš program.

Zvesti svojemu geslu „vse za domovino“, bili smo veseli vsakega, kdor je v izvrševanju naših načel, v odločni slovanski politiki, kolikaj pomagal, tudi ako sicer nij bil naš prijatelj, ako sicer nij delal vse čisto po naši želji. Ravno tako pak nijmo in nikdar ne bomo smatrali onega za našega privrženika, za našega sobojevnika, kateri iz kakih koli vzrokov ne dela v tem smislu, ako bi bil tudi naš osebni prijatelj. Nam je stvar vse, oseba ne. Baš mi želimo in se borimo za to, da pade malikovanje posamezne osebe in njenih misli.

Vsled teh načel je bilo jasno, kak položaj smo morali zavzeti nasproti adresi kranjskega zbora in pa nasproti narodnim poslancem, ki nijso za njo glasovali. Prvo smo odobraval, druge ne priznali za privrženike, ali tolmače mnenj in zahtevanj našega političnega organa.

Adreso bi bili mi pač drugačno želeli. Ne zdi se nam dovolj, da se samo „sklicuje“ na prejšnje adrese, kjer je odločno izrečen naš narodni program, ideja zedinjenja našega, za katero se moramo vedno poganjati, katero moramo navzgor in navzdol, za krono, za Slovanstvo in za naš narod sam — vedno in pogumno ponavljati in protivnike opominjati kaj hoče narod slovenski. To poslednje bi se bilo moralo tudi v adresi zgoditi. Ravno tako bi se bilo „obžalovanje“, da je Hohenwart in njegov nam in državi in vsem Slovanom ugodnejši program padel, brez škode ostreje in precizneje moralo izraziti. Ali ko smo bili s to adreso — rekli bi — iznenadjeni, obveselili smo se je rekoč: še bog da je toliko! Bolje ta adresa nego nobena, bolje v današnjih za naš slovensko-politični program neugodnih časih tak a politična izjava proti tlačiteljem avstrijskih Slovanov, nego molk in trpi-grba-politika.

Naši bralci vedo kako je bilo od početka sklicanja zborov. S zasmehom so Nemci grozili se, da nas precej vlada potere, če v deželnih zborih le jezik ganemo, da pride razpuščenje za petami, ako se deželni zbor ne drži samo „nornišnice“, bolnišnice in najdenišnice.“ In že s posmehom

rogali se, da Slovenci v kranjskem zboru sedeči niti poguma nemajo, da bi kaj političnega proti vladi storili. In — tako čisto nijso imeli neprav, kajti od početka je vladalo tu v naši zbornici, kolikor se je dalo videti, precej tistega duha, ki roke križem dene in pravi: kaj pomaga, držimo se domačih reči, saj smo adrese delali itd. Ko smo to videli, smo v „Slovenskem Narodu“ od lista do lista prosili, priganjali, da naj se adresa ali vsaj kaka goder odločna politična izjava učini. V tem je bila z nami ene misli vsa slovenska inteligencija, in češke novine so nam prišle v pomoč. Javno mnenje je dosti če ne vse pomoglo, da adresa barem je!

Vsega tega se oni štirje od slovenske strani kandidirani poslanci, ki so proti adresi glasovali, nijso držali, za to grešili. Stvar sama je zahtevala od njih disciplino in podvržbo, če prav kateremu izmed njih oblika nij dopala. Kako pa mi razumevamo narodno in strankarsko disciplino, o tem nam bode tudi še prilika izpregovoriti.

Deželni zbori.

Štajerski deželni zbor.

(Izv. dopis.)

(19. seja 6. decembra.) (Konec.) Za gornje-štajerska mesta se ima voliti en poslanec v državni zbor namesto dr. Lipp-a, kateri se je sam odpovedal bil. Mož je namreč imenovan za ravnatelja deželne bolnišnice v Gradcu z letno plačo 2.600 gld., ob enem je tudi primarij z 1000 gld. plače, je tedaj toliko obložen z delom, da mu res nij mogoče, vseh svojih služeb opravljati. Vendar odpoved menda nij bila resna, ker se je dal na novo voliti in je zopet obljubil, da ide v državni zbor.

Odsek za gospodarske stvari poroča, da se naj dežela razdeli v veterinarne okraje in se nastavljajo od dežele plačani živinski zdravniki; navetuje, da se imenuje 10 takih zdravnikov z letno plačo 500 gld. Predlog bil je sprejet.

Okrajnima zastopoma laškem in gornje-granškemu se privolijo priklade 34%, oziroma 40% na vse direktne davke.

Zarad graškega gledišča, katero je deželna lastnina, sklene se po precej živahni debati, da se sme za 200.000 gld. prodati.

(30. in poslednja seja 7. decembra.) Namestnik Kübeck odgovarja na šest vladi stavljenih interpelacij, med temi najprvo na ono dr. Vošnjak-a. (Odgovor in svoje mnenje smo povedali že v poslednjem listu. Uredn.) Za učne namene, zlasti za ljudske šole se privoli za leto 1873 317.000 gld. rednih in 38.000 gld. izvenrednih stroškov.

Potem stavi finančni odbor svoj končni predlog zarad proračuna štajerskega deželnega fonda za l. 1873. Vseh stroškov je 2,698.998 gld., dohodkov 1,072.975 gld., tedaj pomanjkuje 1,626.023 gld.; treba tedaj 38 odstotkov nalagati na vse direktne davke s prikladami. Lani je znašala deželna priklada 33%, torej letos za 5% narastla, pri čem se pa mora še to pomisliti, da se od lani sem deželna priklada ne naloži samo na direktne davke, kakor je to dosle bila navada, in kakor se še na Kranjskem in drugod godi, ampak tudi na tretjinsko vojno priklado. Ko bi se na

Štajerskem po prejšnji šegi deželna priklada samo od direktnih davkov računala, znašala bi letos že 53 krajcarjev od vsakega goldinarja davka.

Sprejmejo se še nekateri predlogi. Deželnemu odboru se naroča, vladi naznanjati, da posilno legaliziranje, katero se je uvelo, po splošni gruntknjižni postavi od 25. julija 1871, je škodljivo za deželo in se naj odpravi; tudi zastran državnega monopola pri prodaji soli se deželnemu odboru naloži, vlado prositi, da se vendar enkrat odpravi ta monopol, že zdaj pa sol za živino kolikor mogoče po ceni prodaje.

Ker nij nobene stvari več na dnevnem redu — Kaiserfeld namreč vse te predloge, pri katerih se je bilo bati živahnejših političnih ali narodnih razprav, nij hotel postaviti na dnevni red, in ti so: vpeljanje direktnih volitev za državni zbor, preuredba osnove realk v prid francozkemu in na škodo slovenskemu jeziku po predlogu Wretschko-ta, prememba občinske postave, — se začno navadne medsobne hvale in pohvale. Izreče se hvala deželnemu glavarju za njegovo taktno, nepristransko vodstvo debat.

Potem se Kaiserfeld zahvaljuje poslancem in med drugim pravi: „Tudi v tej sesiji so debate bile včasih živahne, a narodno nasprotstvo se v tem letu nij tako ostro pokazalo, kakor v prejšnjih. Zastopniki naših sodeležanov slovenskega jezika, kateri so se rodili iz naroda samega, so z nami sodelavali v enem smislu, resnico in pravo iskati in se potrebnemu udati, iskaje duševno in gmotno povzdigo dežele.“ — Kar se te pohvale slovenskih poslancev tiče, ima to istinito, da letos noben tak predmet nij bil na dnevnem redu, po katerem bi bile žaljene narodne pravice Slovencev. Vseh tacih stvari izogibal se je skoro bojazljivo Kaiserfeld.

S tem je bilo končano letošnje zasedanje deželnega zbora štajerskega.

Dopisi.

V Gorici 12. dec. [Izv. dop.] (Prof. Heinrich II.) Trofeje, katere si je priboril ljubljanski Miltiades, prof. Heinrich, se svojim, iz lichenfeldskih klasikov zajetim in na ljubljanski gimnaziji razglašenim izrekom: „Krain ist ein Schweineland!“ — nijso dale spanja in miru goriskemu Themistokleju phil. dr. Widmannu, profesorju na tukajšnji gimnaziji. Izbravši vso svojo učenost, na katere podlagi je bil za doktorja promoviran in za nemškega profesorja sposoben spoznan, je pretečeni teden v 7. razredu pred vsemi dijaki s katedra proklamiral: „Slovani nijmajo nobene zgodovine, nobene literature!“ Da gospod doktor, ki je gotovo z nemško temeljitostjo Disterwega in Pestalozzija študiral in ki torej prav dobro ve, kako se mora mladina sploh vzrejevati in posebno, kako se morajo slovenski in italijanski gimnazijalci podučevati, prav ta gospod doktor se je ohrabil, da je vpričo vse, iz slovenskih in italijanskih učencev obstoječe šole izgovoril na svoje zgodovinske študije oročje se besede: „Die Slaven sind ein Bastardenvolk!“ — No, mi Goričani smo sicer vajeni že marsikakih muh od strani nemških profesorjev. Moj bog, kdo bi jim tudi vsako malost

zameril! Ti ljudje pridejo še vsi zeleni in mlečni z male univerze in tu v Gorici še le prično z buršikoznimi norčijami, s katerimi navadni nemški postavni „burš“ o času študentskega življenja rogovili, potem pa jih opusti, kadar stopi v javnost.

Če tedaj ti učitelji naše mladine po krčmah in kavarnah javno za nemštvo propagando delaja, po solkanski cesti (kakor nam je enkrat „Soča“ povedala) svoje skrivnosti uganjajo, po mestnih ulicah o polnočni uri „die Wacht am Rhein“ prepevajo, ali svoj terorizem v klasičnih dopisih in telegramih v „Deutsche Ztg.“ poskušajo; molčimo o takih burkah, misleči, da jih oni sami najbolje vedo opravičevati sè svojo vedno naglašano „deutsche Zucht und deutsche Sitte.“ Ako pa ulični krik zanesó v šolo, v šolo, v kateri sedi čez polovico slovenskih mladeničev, potem je to škandal, katerega z najhujšimi besedami ne moremo dosti grajati. Dr. Widmann s tem svojim izrekom nij samo pokazal, da je v svoji germanski prenapetosti slep in gluha za zgodovino in vedno rastoči napredek slovanskega naroda, nego javno je z njim izrekel svojo nesposobnost za učitelja sploh in posebno za učitelja na naši gimnaziji. Mož, ki šunta, namesto da bi posredoval, ki draži in hujska, namesto da bi budil v mladih srcih veselje do splošnega napredka in ljubezen do domovine, tak mož nij za učitelja. Njegovo mesto je k večjemu v redakciji kakega Slovane žročega časopisa. Njegov izrek nij žalil samo naših pridnih slovenskih dijakov, nego je ob enem zaušnica našim vrlim slovenskim profesorjem, da, zaušnica vsemu slovenskemu narodu! Zatorej zahtevamo od naših profesorjev, da pridobe žaljenim dijakom, od našega šolskega sveta pa, da pridobi žaljeni slovenski narodnosti popolno satisfakcijo!

Iz Črnomlja 10. dec. [Izv. dop.] Leta 1870 v jeseni so se vsi šolski sveti konstituirali. Svetovalce za krajne šolske svete so imele občine voliti. Občine zastopa občinski predstojnik sè svetovalci in odborniki.

Na ta zastop se pa nij gledalo, ampak trdilo, da le župan in svetniki imajo občino zastopati. V dotični seji c. kr. krajnega šolskega sveta tukaj je glas g. Ivana K. proti 5tim padel, ker je g. J. K. trdil to, kar §§. 12 in 13 obč. postave predpisujeta, in le župan in svetovalci so volili svetnike v krajni šolski svet. Metliško mesto je tudi spoznalo, da volitev nij bila prav izvršena; pritožilo se je in visoki c. kr. deželni šolski svet je spoštoval avtonomno občinsko postavo in njene §§. ter zavrgel prve volitve, ukazuje, naj se na novo voli, in da se imajo vsi občinski zastopniki volitve udeležiti.

Včeraj smo volili novi krajni šolski svet za 4razredno ljudsko šolo v Črnomlju. Volilcev je bilo okolo 60. Izvoljeni so bili gg.: Pavlin iz Črnomlja, Kenda iz Loke, Vertin iz Dobelič in Verderbar iz Jelševnika. Razen prvega nij nobeden v druge šole hodil, kakor v domače. Ali bodo za šole kaj dobrega svetovati znali, bodemo videli. Nadejamo se pa vendar, da jim bode korist šole vedno pred očmi; kajti ves vesoljni svet vprašuje le po šolah in to je potrebno. Napredovati je treba posebno pri nas, ker je vse zaostalo. Šole so edini pripomoček k izobraženju ljudstva, med katerim se še preveč surovosti nahaja. Naprimer to je vendar žalostno, da se taki ljudje nahajajo, ki opoldne iz maščevanja v hleve gredo in živi kravi rep odsekajo, tak človek vendar nema nobenega čuta. To se je v Črnomlju pred 8 dnevi zgodilo; prišel je namreč med obedom neki človek v zaprt hlev našega spoštovanega gosp. fajmoštra in je mlečni, breji kravi rep odsekal. Tega gotovo ne bi tak človek storil, kateri je v dobro šolo hodil.

Kakor je za šole potrebno skrbeti, tako je tudi potrebno občino pri nas v red spraviti. Naša občina nema nobenega zastopa, manjšina zastopnikov vleče na to, večina na ono stran. Večina ima na vse strani prav, kajti ona se postavno giblje in zahteva samo, naj se vse uresniči, kar

ona sklene, ali zastoj, ni enega sklepa od leta 1871 naš župan nij izvršil. Letos ni bilo ni ene seje, večina odbornikov gre v odločeno pisarno, katere neče župan spoznati, manjšina pa k njemu. Ali zameriti mu nij, kər nij zmožen nobenega jezika ni nemškega niti slovenskega ni v besedi ni v pisavi. Smešno je bilo pred nekaj dnevi. C. kr. okrajno poglavarstvo pošlje na naše županstvo dopis pod naslovom: „An die Schubstations-Gemeinde Črnomlj.“ Župan sprejme dopis pregleda naslov in bere nameste: Schubstation, — „Schulstation,“ in reče: „niks ta, to ne mene gre, odnesla v farouž, tam tista prekleta Schulstata.“ Kočevar je pa mlati malo „na belo malo na bajs.“ — Za včerajšno volitev bi imel vse odbornike o pravem času povabiti, pa jih je še le zadnjo uro vkup zganjal, in namestu 14 se jih je 8 volitve udeležilo, med temi so nekateri le po naključju izvedeli, da je volitev. Take župane bi bilo potreba še le v šolo poslati. Iznebila bi se ga cela občina rada, ali pritožb vlada ne sliši, čeravno jih je deželni odbor že predlagal za odpust. V Črnomlju gre vse rakovo pot. Naš spoštovani gospod c. kr. okrajni glavar o vsem tem dobro zna, ali mirno gleda na vse napačnosti; da bi pa on sam nezmožnost županovo podpiral, dvomimo, to bi bilo vendar le presramotno.

Iz Grada 11. dec. [Izv. dop.] (Geslo nemških novin: laž — obrekovanje.) — O graških slovanskih dijakih pišejo te dni vse nemške novine, ter pripovedujejo svetu, da oni kalé mir mesta, da ne spoštujejo postav, se protistavljajo javnim stražam itd. Človek bi sodil, čitajoč te članke, da je slovanski dijak najnevarnejši someščan, da je on v sorodu s pariškimi komunisti — tako ga vsaj slikajo nemške novine, koje nanosijo na vse, kar je šle v dotiki sè Slovani, blata in grdobe, da se izobražencu studi, take nesramnosti čitati; katere pa vselej molče, kadar nemški burši „špiceljne“ na smrt pobijejo, kakor se je to v zadnjem času dogodilo. — Najbolj se odlikujejo v takej sramotni pisavi „N. Fr. Pr.“ in dunajski demokr. „Tagblatt.“ Že graški listi so neresnico poročali, kar se je od njih tudi pričakovalo, a tacih laži, kakor jih dunajski listi v telegramih in korespondencah prinašajo, takega obrekovanja nij bilo kmalu čitati. — „Slovanski dijaki so se med soboj skregali pri necem zboru in kmalu je bil tu najhujši pretep. Sè „schläger-ji“ (sic!) udrihali so drug po družem, polomili stolom in mizam noge, izdrli križe od vrat in oken, ter sploh vse zagrabili, kar je bilo pri rokah, ter bili po „učenih glavah.“ Policijo, katera jih je prišla mirit, vrgli so čez okno, ter potem zbežali, vendar so jih nad 30 ulovili, jih zaprli in zunaj stoječim, kateri so hoteli vse razbiti, postave proti upor prečitati itd. itd.“ — Tako nemški novinarji iz Grada poročajo in novine v Beču to tiskajo, da le Slovane grde in sramote.

Evo Vam tu resnice:

Slovanski permanentni komitej na vseučilišči je napravil v soboto 7. t. m. „tibi večer“ v Japlovi dvorani. Udeležilo se je te zabave mnogo slovanskih dijakov; došli so kot gosti tudi Italjani, Rumuni in burši „Teutonije,“ katera je — akoravno nemška — zmirom na strani zatiranih nemških dijakov. Godba, petje, napitnice in govori vršili so se poredom, bilo je vse veselo in v najlepšem redu. Proti polnoči so posamezniki počeli odhajati in okolo prve ure zjutraj odidejo skupaj še zaostali. Ko se pred pivarno pričkajo, bi li prišli na levo ali na desno prej v kavarno „poleg botaniškega vrta“, obstopi jih množica menda nalašč tam čakajočih policajev s potegnjenimi sabljami, ter hoče, brez kakošnega prejšnjega opomina, dvojico aretirati. Na to nastane se ve da prepir in dijaki spremijo svoja kolega k magistratu, ter gre en del z njima v stražnico, da komisarju vse razloži in izpuščenje dvojice zahteva. Vendar v to nij privolil, marveč vse zapreti dal. Zunaj čakajoči, videči, da se nikdo ne vrne, odpošljejo še dva noter, in ko se še ta ne vrneti, zahtevajo,

naj se vsi izpuste ali vsi zapró. Ko komisar zunaj čakajoče dvakrat mirit pride in jih opominja, naj se razidejo, so to tudi storili. — Zaprtih je bilo 37 — a ne aretiranih, ker so iz lastne volje tje šli, in v nedeljo zjutraj bili so izročeni deželni sodniji. Rector magnificus, izvedevši ta dogodek, gre k preiskovalnemu sodniku, naj bi jih izpustil. Ko tu nij nič opravil, šel je dalje in na višje povelje bili so vsi — razen petih — prosti. — Sedaj smo stoprv izvedeli, kaj so morali oni v zaporu prestati. Že v stražnici imeli so od komisarja in njegovih „špiceljnev“ prestati najsurovejših besed, suvanja in bitja; zaprli so jih v družbo najnevarnejših potepuhov. Bili so pri deželni sodniji s takimi skupaj, kateri so zarad umora in enacih hudodelstev na večletno ječo obsojeni. Pretrpeti so morali, akoravno nekrivi, od strani bričev in jetnikov najsurovejše reči — a komaj so bili prosti, pozdravili so jih nemški listi s svojimi lažljivimi, ostudnimi članki. — Slovenski svet naj sodi, kdo je kriv, kdo je škandal provociral, kdo je neizobražen, surov; a tudi sodniki bodo v kratkem sodili — pri končnej obravnavi, o kateri Vam bom menda kmalu poročal. — Moram še omeniti, da so v pondeljek naše mimogredoče kolege skozi okno spoznali, ter jih z mahanjem rok in robcev pozdravljali, na kar so jim ti iz ulice enako odzdravljali. A policija bila je takoj pri rokah, prijela jih je zopet pet, ter denes vsacega na 24 ur zopora obsodila. Živila svoboda!

Iz Pešte 11. dec. [Izv. dop.] Osoda vsakega palega ministerstva je ta, da se po njegovem padu vsi njegovi čini kot neveljavni, nespretni, netaktni, pogrešni, nerazumljivi in bog si ga vedi kakšni vse označujejo. Ta osoda zadela je tudi palo Lonyayev ministerstvo. Če opozicija o njegovem delovanju nepovoljno sodi, je to celo umljivo: ona je o tem tudi že pred njegovim padom tako sodila. Grdo je pa za vladne organe, ki so poprej vsak Lonyayev čin hvalili, sedaj pa v očitnej izpovedi vse njegove pogreške skoz zobe svojih črnih črk vlečejo. „De mortuis nil nisi bene“ se pri palih ministerskih kabinetih pač ne more upotrebiti. — Szlavy predstavil je sebe in svoj kabinet državnemu zboru, ter pri tej priložnosti rekel, da se bo nova vlada skoz in skoz tistih načel držala, po katerih so se dosedanje vlade (Andrassyeva in Lonyayeva) ravnale, samo način o dosezanju političnih nakonov utegne, in sicer samo sem ter tje bitno drugače biti. S tem izpovedal je Szlavy javno, da je njegov kabinet Deakovski. Pod enim je drž. zboru naznanil, da bo nova vlada morala drž. posojilo 45 milj. gold. najeti, kar se ve da nij ravno prikupljivo na mnenje drž. zbora delovalo. — V klubu Deakovske stranke pozdravil je hrvatski zastopnik Živković novo ministerstvo v imenu cele hrvatske ablegacije, sedeče v našem drž. zboru. V svojem govoru je novemu ministerstvu zlasti to na srce položil, da naj vladno krizo, ki na Hrvatskem že čez dve leti trpi, čem preje konča. Zagrebški „Obzor“ hvali Živkoviča zavolj tega njegovega pozdrava. — Tudi Miletičeva „Zastava“ je naše novo ministerstvo zaupljivo pozdravila. Naši časopisi so pa ta pozdrav odvrnili z rekom: timeo Danaos et dona ferrentes. Nobeden narod nij našim Magjarom tako zopern in tako omražen kakor „Racz“, katero ime zaničljivo Srbom pridevljejo. Še njih pozdrav jim nij všeč! — Vlada pripravlja za drž. zbor velevažno osnovo novega političnega uredjenja Erdelja ali tako imenovanega kraljevega zemljišča (kiralyhágo). Načelo te osnove je centralizacija in nivelizacija. Erdeljski Sasi, ki imajo važne stare samoupravne predpravice, bodo te brz ko ne državnej centralizaciji in nivelizaciji žrtvovati morali. Romunum se sicer ne bo nič vzelo, ker se jim sploh nič vzeti ne more, dalo se jim bode pa še manje kaj. Pridobili bodo samo Erdeljski Magjari, t. j. pet deli erdeljskega prebivalstva. Ali bo to dober sad rodilo?

Politični razgled.

Državni zbor se je 12. t. m. sešel. Tirolecu, Slovencev in Vorarberžanov še nij bilo v njem.

Vladni listi poročajo, da ima ministerstvo konference s kolovodji gosposke in poslanske državne zbornice zaradi vprašanja direktnih volitev.

V dunajskem mestnem zboru je velik razpor, s katerim se v dolgih člankih pečajo vse dunajske novine. Ta zbor je bil namreč sklenil, naj se volilni razredi odpravijo. A ko je ta sklep prišel pred doljne-avstrijski deželni zbor, govoril je dunajski župan Felder in med odborniki Giskra in Brestel — proti njemu. Časniki se jeze posebno na Felderja, ki nij zastopal mestnega sklepa, da si je župan mestni.

Prusačka dunajska „Deutsche Zeitung“ piše hudobno: „Kranjski zbor je volil v državni zbor, in ne mislimo, da bosta izvoljenca, Horak in Costa, izostala iz državnega zbora. Prvič namreč še nij vprašanje, ali predilska ali loška železnica, dokončano, in drugič hoče Costa, mož bele rute, svojo luč pred večjim publikom svetiti dati.“ Bog Prusakom greh odpusti, če se motijo, in mi se bojimo, da se ne.

Poljske novine jako odločno pišejo proti direktnim volitvam. „Dzennik Polski“, sicer Nemcem ne sovražen, pravi, da kakor brž bo rajhsrat hotel sklepati direktne volitve, bodo ga poljski poslanci kot kako revolucionarno društvo zapustili s protestom za vse čine, katero bodo dalje storil.

Srbija je 12. t. m. praznovala obletnico priznanja srbske neodvisnosti od strani Evrope.

Ruski proračun kaže, da je pri prihodih 37 1/2 milijonov rubljev več prišlo v kaso nego je bilo proračunjeno, namreč namesto 480 milijonov — 510 milijonov.

Francoski republikanski poslanci, okolo 200 jih je, so izdali manifest na francoski narod, v katerem manifestu se izrekajo za republiko in za razpuščenje sedanje narodne skupščine.

V Španiji se razširja list z napisom: „oglasnik federativne republike.“ Ta list daje svet naj se republikanci vzdignejo proti zdanji vladi z orožjem v roki za republiko.

Razne stvari.

* („Zora“) bode izhajala od novega leta v Ljubljani. Uredoval jo bode g. Peter Grasselli.

* (List Blaznikovih „dedov“) si ne more, da ne bi prisopihal za „Vaterland-om“ ter dr. Vošnjaka in slovenske poslance v graškem deželnem zboru, seveda „razen vrlega Hermana“ Slovence denunciral kot tiste, ki „skušajo moderno tiranstvo (sic!) v šolah in nov šolski davek vpeljati s tem, da se otroci oprostijo šolnine.“ Dopisnik v „Vaterland-u“ in z njim „Nov.“ mislijo, da takim zastopnikom bode narod slovensko-štajerski ob svojem času „Laufpass“ dal. — Kar se tiče šolnine, so slovenski poslanci že l. 1869 v deželnem zboru štajerskem po g. Lenč-u stavili predlog, naj se šolnina ne vpelje in če se ne motimo, je tudi g. Miha Herman tačas bil zoper šolnino; vsi nemški liberalni poslanci pa so po govorih Rechbauerja in družih sklenili, šolnino vpeljati. Slovenski poslanci so si tedaj doslednji ostali, ker so že tačas in še denes sprevidijo, da je šolnina največja zavira razvijanju šolstva, in ker je pač vse eno, ali se učitelji plačajo iz pobranih šolnin ali po prikladih na davke; denar gre zmirom iz enega in istega žepa — ljudstva. Razložek je samo ta, da po prikladih morajo vsi državljani pripomagati k šolstvu, tudi ne oženjeni in tisti, kateri so brez otrok, po šolnini pa samo oženjeni, ki imajo itak težko breme z izrejo svojih otrok. Zažugani „Laufpass“ pa slovenskim poslancem štajerskim ne dela nobene preglavice, naj raji skrbé, da ga oni ne dobé, katerim je vse šolstvo in vsa omika samo „Schwindel“. Prosit!

„(Od g. posl. Luka Svetca) smo prejeli sledeče pismo:

„Slavno vredništvo!

V „Slovenskem Narodu“ od 10. t. m. stoji na zadnji strani, da sem jaz bil v odseku za poročilo o delovanju deželnega odbora zoper slovenske paralelke na srednjih šolah. To prosim popraviti, ker ni res. V omenjenem odseku o tem, ali naj bodo slovenske paralelke ali ne, ni bilo nobene prasha. Moja misel o slovenskih šolah imate na prvi strani istega Slovenskega Naroda. Čudno, da pri tako razločni očitni izreki moje misli zakotne marnje poslušate.

V Litiji dne 11. dec. 1872.

Luka Svetec.“

Odgovor uredništva: „Mi smo ono čuli v javnem društvu od g. poslanca dr. Zarnika, torej stvari nijsmo mogli kot „zakotno marnjo“ smatrati.

* (Društvenikom polit. društva „Soča“). Po sklepu odborovem dne 9 t. m. bode občni zbor 30. t. m. ob 11. uri dopoldne v društveni sobi. Dnevni red obsega sledeče točke: 1. Govor predsednika, 2. letno sporočilo tajnika, 3. polog računa po denarničarju, 4. volitev predsednika in 9 odbornikov, 5. odborov predlog, naj občni zbor sklene: a) da se popolnoma ujema s sklepom dež. zbora glede slovenskega jezika, da se upelje kot podučni jezik v srednje šole in da odobruje po odboru predloženo dotično peticijo do vlade, b) da se društvo obrne do slovenskega ljudstva na Goriškem, da po svojih županijah pristopi k omenjeni prošnji, katero naj bi tudi dotične županije podpisovale, 6. odborov predlog, da more odbor sprejemati tudi družabnike, kateri ne bodo plačevali mesečnine. Da bode novi odbor pravi izraz društva vabimo častite družabnike, da po mogočosti vsi pridejo.

Odbor polit. društva „Soča.“

* (Kranjski deželni odbor) v Ljubljani razpisuje vsled sklepa dež. zbora 25. nov. 1872 službo deželnega inženirja v IX. dietnem razredu s penzijsko možnostjo in letno plačo 1200 gl. in s priboljškom kvinkvenalnih prilog po 100 gl. — Prosilci imajo dokazati, da so praktično izobraženi v cestnih, vodnih in visokih stavbah, ter da znajo popolnem slovenski in nemški jezik v pisanju in besedi. Oglašajo naj se do 29. decembra 1872. — Ker menimo, da se bode deželni odbor slovenske Kranjske strogo držal pri podeljevanju te službe svoje določbe, da prosilec mora znati res slovenski jezik v pisanju in govoru, činimo slovenske inženirje pozorne na ta razpis.

* (V Šiški) pri Raci-Mici so našli predsinčnjem 3 do 4 tedne starega otroka, katerega je bila neka nevsmljena „mati“ odložila. Ker je imel otrok obleko iz bolnišnice, vedelo se je, da je moral tam porojen biti. To je dalo navod, da se je preiskavanje proti tisti ženski, na katero sum leti, že začelo.

* (Pri c. kr. glavni kasi) v Ljubljani je en kasir, ki ima največ s Slovenci občevati, pa niti besedice ne zna slovenski. Lepo c. kr. kasirstvo to! In to individuom, ki čuje baje na ime Hängthaler, se še posebno baha, da rajši vse pusti nego da bi se slovenskega učilo.

* (Sava) strašno narašča in je že na več krajih svojo strugo prestopila in veliko škodo napravila. Tako se nam poroča, da že iz Loke v Ljubljano nij mogoče po vožni cesti priti. Ako deževje še nekaj časa traja, utegne tudi železnica po Gorenjskem prestatiti za nekaj časa, ker je voda že tik do železničnih kolovozov dosegla. — Sploh se od vseh krajev, posebno iz Hrvatske poroča o povodnji in preplavi Save in Drave. Tudi Ljubljana je neobičajno visoko narasla.

* (Povodenj na Koroškem.) Toplo, deževno vreme zadnjega tedna je naredilo na Koroškem — piše „Besednik“ —, hudo povodenj. Iz več krajev, posebno iz ziljske in kanalske doline se slišijo žalostna poročila, da je voda moste odvezla, polja in travnike zasula, pota in ceste raztergala,

človeška stanovanja poškodvala in celo da so nekteri ljudje v nesrečo prišli.

* (Preširnova slovestnost v Ljutomerski čitalnici) bila je jako obilno obiskovana. Odlikovala se je z izvrstnim slavnostnim govorom g. učitelja Pernišekca ter z lepim petjem vrlih slovenskih gospodičin pod vodstvom g. učitelja Megliča. Čisti dohodek veselice porabi se za društvene zadeve. Ali ne bi odbor pri priliki kaj naklonil društvu „Narodna šola“ v Ljubljani, ki podpira slovenske šole?

* (Preširnovi čestitelji v Gorici) napravijo v nedeljo 29. decembra v spomin našega največjega pesnika slovesno besedo v veliki dvorani „prizlati zvezdi“ v Gorici. Ako sodimo po pripravah, ki se že zdaj delajo za to slovesnost, bode Preširnova heseda eden največjih narodnih praznikov na Goriškem. Pričakujejo se tudi gosti od drugod iz Slovenije.

* („Endelnicar“) (?) nekaj „interpelira“ v „Nov.“ — Gosp. „endelnicar“! ali se sramujete svojega imena. In dalje, ali vam nij znana direktna adresa ravnateljstva? Sicer pa vam mi iz dobrote hočemo povedati, da „nar. tiskarna“ nema nobenega uradnika.

Vabilo

na naročbo „Slovenskega učitelja“.

„Slovenski učitelj“ bode nov, neodvisen šolski in učiteljski list, ki bode početkom novega leta izhajal v Mariboru v „Narodni tiskarni“ na eni poli v obliki osmerke po 3krat na mesec (1., 10. in 20.). Namenjen je vsem slovenskim učiteljem in vsem slovenskim šolam. Zastopal bode koristi slovenskih šol in učiteljev, delal za napredek prvih, za izobraževanje poslednjih; branil bode pravice obojih, grajal in zavračal vse krivice, ki se godé tem važnim faktorjem za naroden napredek: bode tedaj neustrašljiv zagovornik slovenskega šolstva in učiteljstva. Govoril bode pogostoma o domači izreji in domačem izobraževanju. Priporočuje se ta list v prvi vrsti učiteljem in šolnikom sploh, pa tudi vsem odgojiteljem, staršem in šolskim prijateljem.

Naročnina je za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 50 kr.

Sprejema jo lastnik Ivan Lapajne, nadučitelj v Ljutomeru (Luttenberg) na Štajerskem. 1. številka z obširnejšim programom se pošlje na ogled vsem nam znanim slovenskim šolam. Če je še kdo drugi želi, naj se blagovoli zanjo oglašiti v „Narodni tiskarni“ v Mariboru.

Poslano.

O priliki poslednje slovenske predstave razširjal se je po Ljubljani gledališk list, za katerega se je zlorabila „Dramatičnega društva“ firma.

Ker je omenjeni list, ki ima impressum Egerjeve tiskarne v Ljubljani, po vsi pravici vzbudil nevoljo sploh in vzlasti še tistih, katerih se tiče posebe, sklenil je „Dramatičnega društva“ odbor v današnji seji, da se ta gledališki list, katerega eden iztis prišel je v roke odborove, izroči dotični oblasti, da se stvar preišče in po postavah postopa proti krivičnikom.

Ob enem določil je društveni odbor, da se ta sklep prijavi.

Iz seje odbora „Dramatičnega društva.“

V Ljubljani 12. dan decembra 1872.

Peter Grasselli,
prvosodnik.

Josip Noll,
tajnik.

Deželno gledališče v Ljubljani.

Jutri v nedeljo 15. decembra 1872:

Uredništvo in naravnost.

Veseloigra v 4 dejanjih, po Albini-ju poslovenil
Andrejčkov Jože.

